

4. januar 2010

Høringsnotat

vedrørende

Forslag til lov om Natur- og miljøklagenævnet og forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om Natur- og miljøklagenævnet)

Lovudkastene blev sendt i ekstern høring den 21. september 2009 med frist for at afgive høringssvar den 27. oktober 2009.

Udkastet blev sendt til høring hos en bred kreds af myndigheder og organisationer. By- og Landskabsstyrelsen har modtaget i alt 42 høringssvar, hvoraf 20 myndigheder og organisationer oplyser, at man ikke har bemærkninger til lovforslaget eller, at man ønsker lovforslaget velkomment.

Den 2. december 2009 afholdte By- og Landskabsstyrelsen og Miljøstyrelsen et møde med DI og Oliebranchens Miljøpulje for at efterkomme deres ønske om mulighed for at uddybe deres høringssvar.

Følgende høringssvar har fremsendt bemærkninger til udkastet til lovforslaget:

Advokatrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danske Advokater, Danske Grus- og Stenindustri, Dansk Industri (DI), Dansk Land- og Strandjagtforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Skovforening, Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA), De Økologiske Råd, Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI), Kirkeministeriet v. Viborg Stiftsøvrighed, KL, Landbrug & Fødevarer, Landsforeningen for Gyl-leramte, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Oliebranchens Fællesrepræsentation (OFR)/Energi- og Olieforum(OM), Retspolitisk Forening, Skatteministeriet, Statsministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Følgende høringssvar har enten oplyst, at de ingen bemærkninger har til udkastet til lovforslaget eller, at de hilser udkastet til lovforslaget velkomment:

Beskæftigelsesministeriet, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Fjernvarme, Dansk Planteværn, 3F Fagligt Fælles Forbund, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Forbrugerrådet, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, Foreningen af Registrerede Revisorer (FFR), Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (FSR), Foreningen af Vandværker i Danmark, Forsvarsministeriet, Friluftsrådet, Grønlands hjemmestyre, Kulturministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Rigsombudsmanden på Færøerne, RUC (Roskilde Univer-

sitetscenter), Syddansk Universitet, Transportministeriet, Aalborg Universitet, Århus Universitet

Svarene har især berørt følgende punkter:

1. Klage

1. 1. Klagegebyr
1. 2. Øvrigt i relation til klage

2. Nævnskonstruktionen og sagsfordelingen på de enkelte lovområder

2. 1. Generelle kommentarer
2. 2. Parallelle klageforløb og henskydningsret
2. 3. Sagsfordelingen på konkrete sagsområder

3. Indstillingsret

4. Formandskompetence og visitationsudvalg

5. Øvrige emner

Foruden de ændringer, der fremgår af dette notat, er der foretaget justeringer i lovforslaget, efter Justitsministeriets lovtekniske gennemgang.

I det følgende gennemgås de væsentligste høringssvar til de ovennævnte punkter og Miljøministeriets kommentarer hertil. Kommentarer hertil er anført i kursiv.

Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. Ønskes der detaljerede oplysninger om høringssvarenes indhold, henvises der til de fremsendte høringssvar.

Ad 1. 1. Klagegebyr

Danske Grus- og Stenindustrier har foreslået, at klagegebyret indbetales samtidigt med, at klagen bliver indgivet for at nedsætte sagsbehandlingstiden i nævnet. Det er urimeligt, at nævnet først behandler klagen, når klager har indbetalt beløbet, selvom klagens opsættende virkning påbegyndes straks ved indgivelse af klage.

Miljøministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget i et vist omfang vil bidrage til en vis afkortning af sagsbehandlingstiderne i det nye nævn, bl.a. som en følge af nye muligheder for at en smidigere håndtering af parallelle klageforløb.

Formålet med indførelse af klagegebyret var bl.a. at formindske ressourceforbruget i nævnet (ved at undgå behandling af en række potentielle klagesager). Dette formål opnås ikke, hvis sagsbehandlingen påbegyndes, inden det er afklaret om gebyret indbetales og dermed om det formelle grundlag for påbegyndelse af sagsbehandling er til stede.

Landbrug og Fødevarer har foreslået, at der i forbindelse med klagegebyr indføres en rykkerprocedure, som giver klageren mulighed for at indbetale gebyret efter udløbet af fristen i opkrævningsskrivelsen.

En procedure som den foreslåede ville forlænge den periode, hvor det er uafklaret om gebyret bliver betalt eller ej, og dermed også perioden inden egentlig sagsbehandling kan påbegyndes. Hertil kommer at indførelse af en rykkerprocedure i sig selv vil være ressourcekrævende (yderligere administrationsomkostninger). Endelig er der i sager med 3. mandsklager hensynet til den begunstigede part (adressaten for afgørelsen), for hvem en rykkerprocedure vil betyde, at der går endnu længere tid fra afgørelsen er truffet i første instans og til der kan opnås vished om, hvorvidt afgørelsen skal gøres til genstand for klagesagsbehandling i nævnet.

Der er ikke foretaget ændringer af lovforslaget på dette punkt.

Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening (DOF), Det Økologiske Råd, Landsforeningen for Gylleramte, Danmarks Sportsfiskerforbund og Dansk Skovforening har generelt gjort det samme gældende i deres høringsvar, som overordnet er gengivet nedenfor.

Danmarks Naturfredningsforening har bemærket, at der ikke er foretaget en vurdering af de formodentlige store konsekvenser, en øget betaling vil få for de borgere og organisationer, det berører. Det anføres endvidere, at størrelsen på klagegebyrerne er helt urimelige, og at klageretten som et alment retssikkerhedsforhold må være målet, ikke en eventuel øget økonomisk bremse eller indtægt. Klagesagsgebyrerne bør derfor helt bortfalde.

Dansk Ornitologisk Forening (DOF) har foreslået, at klagegebyret ikke medtages i lovforslaget eller subsidiært, at klagesager på miljøområdet fortsat er gratis. DOF anfører, at klagegebyret på miljøområdet er i strid med intentionerne for Århus-konventionen fra 1998 om borgernes miljørettigheder.

Det Økologiske Råd har bemærket, at indførelse af klagegebyr på miljøsager vil forringe borgernes retsstilling og betyde færre klager, fordi økonomiske svage borgere og organisationer vil afholde sig fra at klage. Det vil være i strid med ånden i Århus-konventionen. Rådet anfører desuden, at en organisation, der påklager mange sager, som verserer samtidig, skal betale et stort beløb i gebyr, selv om gebyret for den enkelte sag er begrænset, og selv om gebyrerne ender med at blive tilbagebetalt, fordi nævnet giver organisationen helt eller delvis medhold i klagerne. For tiden har Rådet således klager under behandling i Miljøklagenævnet, som ville

svare til et gebyr på 101.500 kr. Rådet foreslår, at klagegebyret tages ud af lovforslaget eller, at klagesager på miljøområdet fortsat er gratis.

Landsforeningen for Gylleramte har foreslået, at forslaget om klagegebyr tages ud, så det er gratis at klage.

Danmarks Sportsfiskerforbund har bemærket, at de er imod, at der indføres gebyr på klager, som i dag behandles og afgøres i Miljøklagenævnet uden at være gebyrbelagt. De anfører, at det er ubegrundet, urimeligt og begrænsende for befolkningen og interesseorganisationerne samt næppe i overensstemmelse med ånden i Århus-konventionen.

Dansk Skovforening har foreslået, at det lovfæstes, at der ikke kan fastsættes klagegebyr i forbindelse med klager over indgreb i ejendomsretten (fredning, ekspropriation o.l.).

Miljøministeriet skal hertil bemærke, at gebyrerne for klage til nævnet vil blive fastsat, således at Århus-konventionens og VVM- og IPPC-direktivernes krav om, at procedurerne ikke må være uoverkommeligt dyre, overholdes. I den forbindelse bemærkes, at konventionen og direktiverne ikke fastsætter regler om kumulerede klagegebyrer eller særlige regler for de klageberettigede miljøorganisationer.

Formålet med gebyr er ikke at begrænse antallet af klager, men at undgå åbenbart grundløse klager.

En gennemgang af de sager, som ikke er kommet til realitetsbehandling i Naturklagenævnet som følge af manglende indbetaling af gebyr, viser, at det især er naboer og omkringboende, hvis klager bortfalder, mens dette i mindre grad er tilfældet for ejerklager og klager fra grønne organisationer.

Blandt andet på baggrund af løbende kontakter med potentielle klagerere er det vurderingen, at klagegebyret hovedsageligt har haft en afdæmpende effekt på klager fra mere fjerntboende naboer, som ikke direkte påvirkes af en kommunal afgørelse, samt på klager over afgørelser (f.eks. plansager), der ikke har en umiddelbar konsekvens for de klageberettigede.

Der er derfor ikke foretaget ændringer af lovforslaget på dette punkt.

Ad 1.2. Øvrigt i relation til klage

KL har bemærket, at det vil være hensigtsmæssigt, at der sker en ensretning af klageprocedurerne, således at alle klager, herunder klage efter miljøskadeloven, sendes direkte til klagenævnet.

Miljøministeriet skal bemærke, at indsendelse af klage via 1. instans betyder, at en sag er fuldt oplyst ved fremsendelsen. Indsendelse af klage via 1. instans sikrer også, at der er sammenhæng mellem klage og en konkret 1. instans afgørelse.

Indsendelse af klage via 1. instans giver ikke problemer i forhold til en gebyropkrævning. I Naturklagenævnet er praksis i denne type sager, at gebyropkrævning blot startes, når klage modtages. Herfra har klager så 14 dage til at betale gebyret. Er der åbenlyse grunde til at afvise en klage, opkræves der ikke gebyr, men klagen afvises i stedet straks.

I visse sagstyper sendes klagen efter de gældende regler direkte til klageinstansen.

Der er ikke foretaget ændringer af lovforslaget på dette punkt

Dansk Ornitologisk Forening (DOF) har bemærket, at der bør indføres klageadgang for DOF på dispensations- og tilladelsesafgørelser i henhold til jagt- og vildtforvaltningsloven.

Danske Grus- og Stenindustrier har bemærket, at det ikke er rimeligt, at en klage har opsættende virkning, hvis der blot er tale om en videreførelse af en allerede eksisterende indvinding i et område, der er udlagt som et regionalt råstofområde.

Miljøministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget ikke tilsigter at ændre på reglerne om klageadgang eller om retsvirkningerne af klage i henhold til særlovgivningen.

Danske Grus- og Stenindustrier har bemærket, at offentlige myndigheder bør pålægges en svarfrist for at nedbringe sagsbehandlingstiden, ligesom det er tilfældet for virksomhederne i forbindelse med besvarelse af spørgsmål.

Miljøministeriet skal hertil bemærke, at lovforslaget i et vist omfang vil bidrage til en vis afkortning af sagsbehandlingstiderne i det nye nævn, bl.a. som en følge af nye muligheder for en smidigere håndtering af parallelle klageforløb.

Når klagenævnene ikke sætter svarfrister for offentlige myndigheder (hvis der er tale om de myndigheder, der har truffet til påklagede afgørelse i første instans) er det fordi de oplysninger, nævnet indhenter herfra, er oplysninger af afgørende betydning for sagens behandling. Disse oplysninger er nævnet forpligtet til at indhente som del af officialmaksimen og en egentlig svarfrist er i lyset heraf ikke relevant.

Heroverfor står oplysninger fra sagens parter, som er begrundet i forvaltningslovens partshøringsregler/ retten til at afgive udtalelse. I disse situationer er det relevant at sætte en frist overfor sagens parter for at opnå vished for, hvornår sagsbehandlingen kan genoptages. Dette særlig i de situationer, hvor sagen parter ikke ønsker at kommentere sagen yderligere, og dette ikke særskilt meddeles rekursmyndigheden.

Det kan i øvrigt oplyses, at fristerne efter konkret anmodning fra de berørte parter udsættes.

Ad. 2. Nævnskonstruktionen og sagsfordelingen på de enkelte lovområder.

2.1. Generelle kommentarer

Advokatrådet tilslutter sig, at sammenlægningen af nævnene er en forenkling for borgerne, men påpeger samtidig, at der er behov for en mere gennemgribende sammenlægning. Advokatrådet finder, at ”det læge nævn” udgør et retssikkerhedsmæssigt problem. Den anførte begrundelse for henlæggelse af sager til det læge nævn, nemlig at almene og samfundsmæssige synspunkter indgår i en samlet vurdering og afvejning af sagerne, har efter Advokatrådets opfattelse kun gyldighed i forhold til frednings- og ekspropriationssager.

Danmarks Naturfredningsforening er positiv over for oprettelsen af et kombinationsnævn, der både skal tage sig af naturplanlægnings- og miljøssager, samt bestå af fagfolk (sagkyndige) og lægfolk. Foreningen finder, at de almindelige borgeres interesser som f.eks. de planlægningsmæssige hensyn, udviklingen af landskabet, de værdimæssige hensyn og de holdningsmæssige hensyn, skal varetages af de læge politiske medarbejdere og herunder højesteretsdommerne.

Danmarks Sportsfiskerforbund er kritisk over for kombinationsmodellen – herunder særligt det partipolitiske element i klagesagsafgørelser på natur og planområdet. Danmarks Sportsfiskerforbund foreslår et fastkernenævn med ligelig repræsentation af lægmænd udpeget af interesseorganisationerne, og to juridiske medlemmer, udpeget af højesteret. Nævnet suppleres ad hoc med et antal sagkyndige, udpeget som foreslået i lovudkastet.

Dansk Land- og Strandjagtforening finder nævnskonstruktionen udemokratisk. Foreningen savner mindretalsbeskyttelse i forhold til små foreninger. Foreningens høringssvar bygger på den fejlagtige antagelse, at de indstillingsberettigede organisationer bliver medlemmer.

Dansk Ornitologisk Forening finder det positivt, at der i forbindelse med sammenlægningen foreslås tilknytning af beskikkede sagkyndige medlemmer, hvilket ikke hidtil har været tilfældet i Naturklagenævnet.

Dansk Skovforening finder det positivt, at der opretholdes to klagesystemer henholdsvis lægmandssystemet og systemet med særligt sagkyndige,

Det Økologiske Råd finder at begge nævn(ssammensætninger) bør bevares, og at de bør supplere hinanden i en række sager, der både er teknisk komplicerede og af stor betydning for den langsigtede planlægning.

KL hilser sammenlægningen velkommen og påpeger, at det giver mulighed for synergieffekt, således at der sikres konsistens mellem afgørelser truffet i medfør af nært beslægtede områder.

Retspolitisk Forening vurderer, at oprettelsen af et kombinationsnævn kun i perifer grad vil påvirke borgernes retssikkerhed.

Med et kombinationsnævn bevares de fordele, der er ved nævnskonstruktionen, som den kendes i dag, idet der sikres tilstedeværelse af såvel sagkyndig viden som lægmands- og dommermedvirken i de relevante sammenhænge i klagesagsbehandlingen på natur- og miljøområdet.

Med ét samlet sekretariat skabes bedre muligheder for at tilrettelægge en hensigtsmæssig og effektiv sagsbehandling, og med et fælles klagenævn sikres, at tværgående problemstillinger, der er afledt af VVM-, habitat-, fuglebeskyttelses- og vandrammedirektivet m.v., behandles ens i klageinstansen.

Med kombinationsnævnet opnås fleksibilitet og fokus på den mest hensigtsmæssige og effektive sagsbehandling, der varetager hensynet til borgernes retssikkerhed.

Høringssvarene har ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.

2.2. Parallele klageforløb og henskydningsret

Dansk Industri, Dansk Skovforening, Landbrug og Fødevarer og Foreningen af Rådgivende Ingeniører er positive over for muligheden for samlet behandling af parallelle klageforløb og Danske Advokater vurderer, at der ved udvidelse af formandskompetencen for så vidt angår afgørelse af sager af rent juridisk karakter og ved henskydningskompetencen opnås en mere hensigtsmæssig behandling, Dansk Industri ser gerne, at henskydningsretten kan anvendes i alle sager med parallelle klageforløb.

Det er i lovforslagets bemærkninger præciseret, at bestemmelsen i § 6, hvorefter formanden i særlige tilfælde kan beslutte, at en sag skal henskydes til behandling med en anden nævnsammensætning, vil kunne anvendes i alle sager om parallelle klageforløb, således at alle aspekter af et påklaget projekt kan behandles samlet med samme nævnssammensætning.

Samtidig er det præciseret, at det forhold, at der er tale om parallelle klageforløb, som efter sektorlovgivningen er omfattet af forskellig nævnssammensætning ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt til at udgøre et ganske særligt tilfælde, som kan behandles af nævnet med alle typer af nævnsmedlemmer repræsenteret efter lovforslagets § 7.

2.3. Sagsfordelingen på konkrete sagsområder

Dansk Industri tilkendegiver, at man ikke har bemærkninger til sagsfordelingen og Danske Advokater tilslutter sig samlelovens forslag til ændringer af nævnssammensætning og Danmarks Sportsfiskerforbund er positiv over for, at sager efter vandløbsloven overføres til det nye nævn og bifalder, at sager efter miljøskadeloven og visse VVM-sager behandles under medvirken af sagkyndige, mens sager efter miljømålsloven, alle sager om ekspropriation og alle sager efter vandforsyningsloven med undtagelse af miljøskadesager behandles uden medvirken af sagkyndige. Dansk Skovforening ser positivt på, at hovedlinjerne følger de hidtidige love, men at der på enkelte veldefinerede områder sker et skifte i nævnssammensætningen.

Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA) foreslår, at nævnssammensætningen i sager efter vandforsyningsloven ændres til den sagkyndige sammensætning. Foreningen anfører, at sager typisk handler om konsekvenserne af vandindvinding, og at det er nødvendigt, at der ved klagesagsbehandlingen indgår nævnsmedlemmer, der har forstand på vandindvinding, grundvandsstrømning, påvirkning af vandløb m.m.

KL finder, at det for en lang række forhold, som f.eks. vandforsyningsplan, planer for nye almene anlæg, regulativer m.v. og til dels for vandindvindingstilladelser, der dog også indeholder tekniske aspekter er korrekt, at afgørelser efter vandforsyningsloven for størstedelens vedkommende er båret af en afvejning af de almene og samfundsmæssige hensyn og i mindre grad præget af tekniske. KL foreslår, at sager efter *vandforsyningslovens* § 62 om vandkvalitet behandles af nævnet i den sagkyndige sammensætning, idet disse sager ikke handler om en afvejning af almene og samfundsmæssige hensyn, men om tekniske og sundhedsfaglige aspekter.

De Økologiske Råd finder det ikke acceptabelt, at alle klager i henhold til vandforsyningsloven og miljømålsloven flyttes til det læge nævn, da sagsområderne bliver mere og mere fagligt komplicerede, men ser gerne, at det sagkyndige nævn suppleres med det læge nævn i sager, der har særlig planlægningsmæssig betydning.

Danmarks Naturfredningsforening anbefaler følgende ændringer af nævnssammensætningen i de enkelte love: Lov om naturbeskyttelse, Lov om råstoffer, Lov om vandløb og Lov om vandforsyning afgøres af det sagkyndige nævn med supplement fra det læge nævn. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug behandles af det sagkyndige nævn, dog med lægdommere i forhold til planlægningsmæssige hensyn. Lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder behandles udelukkende af det sagkyndige nævn.

Landbrug & Fødevarer finder, at sager efter vandløbsloven og vandforsyningsloven bør behandles af det sagkyndige nævn under hensyn til, at afgørelser efter disse love som oftest vil kræve specialiseret teknisk sagkundskab.

Lovforslaget åbner mulighed for, at formanden kan beslutte at flytte sager til en anden nævnssammensætning end den i sektorloven fastsatte, samt for i helt særlige tilfælde at sammensætte nævnet med både sagkyndige medlemmer, dommere og læge medlemmer.

Det er forudsat, at der også fremover skal udpeges eksperter til nævnet inden for natur og landskab m.v., således som det i dag sker bl.a. med henblik på behandling af sager efter lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, og at der også fortsat vil være mulighed for at beskikke sagkyndige inden for vandindvinding og vandforsyning.

Til belysning af forhold, som ikke er dækket af nævnets eller sekretariatets kompetencer kan endvidere indhentes bistand fra sagkyndige eksperter.

Klager over afgørelser efter miljømålsloven vil overvejende omhandle fastsættelsen af miljømål og indsatsprogramme i vandplanerne, Natura 2000- planerne og de kommunale handleplaner og disse planers tilvejebringelse. Fælles for klagesagerne er, at staten og kommunerne i disse sager har truffet beslutninger, der baserer sig på almene, samfundsmæssige og miljømæssige afvejn timer, herunder f.eks. prioritering af vandressourcerne. Klagesager der baserer sig på afvejn timer af den art, egner sig bedst til behandling i den læge sammensætning af nævnet. I tilfælde, hvor klagen omhandler tekniske problemstillinger, kan nævnet bistås af teknisk sagkyndige, eller formanden kan beslutte at henskyde sagen til behandling i den sagkyndige sammensætning af nævnet, hvis de tekniske spørgsmål vurderes at være de mest centrale.

Fremtidige klager over afgørelser efter vandforsyningsloven vil overvejende omhandle en samfundsmæssig afvejning, som kommunen har foretaget i forbindelse med administrationen af loven. Kommunerne skal i fremtiden på baggrund af vandplanlægningen foretage en afvejning af de almene, samfundsmæssige og miljømæssige hensyn, f.eks. foretage en prioritering af vandressourcernes anvendelse, hvor borgerne kan sikres rent drikkevand, vandmiljøerne er i en god miljømæssig tilstand og der er vand til erhvervsmæssig anvendelse. I klagesager, hvor afgørelserne således hovedsageligt hviler på samfundsmæssige afvejn timer, er det mest hensigtsmæssigt at anvende den læge nævnssammensætning.

Klager efter vandforsyningsloven kan omhandle tekniske problemstillinger. I sådanne tilfælde kan formanden beslutte, at nævnet skal bistås af teknisk sagkyndige eller at henskyde sagen til behandling i den sagkyndige sammensætning af nævnet, hvis de tekniske spørgsmål vurderes at være de mest centrale.

Klagesager efter vandløbsloven har ofte sammenhæng med afslag på dispensationer fra forbuddet mod at foretage tilstandsændringer af § 3-områder efter naturbeskyttelsesloven, dvs. tilstandsændringer af søer, vandløb, moser og andre naturtyper. Afgørelser efter naturbeskyttelsesloven påklages efter lovforslaget til Natur- og miljøklagenævnet med den læge sammensætning. Det er derfor mest hensigtsmæssigt, at klagesager efter vandløbsloven behandles af nævnet i den læge sammensætning. Nævnet kan efter behov indhente bistand fra teknisk sagkyndige. Hvis en klage overvejende omhandler tekniske problemstillinger vil formanden også kunne beslutte, at henskyde sagen til behandling i den sagkyndige sammensætning.

I ganske særlige situationer kan formanden vælge at sammensætte nævnet med alle typer nævnsmedlemmer repræsenteret.

Høringssvarene har ikke givet anledning til ændringer af lovforslaget.

Ad. 3. Indstillingsret

Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund og Retspolitisk Forening er positive over for miljøorganisationernes indstillingsret. Danmarks Sportsfiskerforbund er dog uforstående over for, at organisationerne ikke må indstille personer, der er centralt placeret i egen organisation eller organer, når de af Folketinget udpegede lægmænd gerne må være tæt knyttet til de politiske partier. Dansk Ornitologisk Forening er ligeledes positiv, men har fremført bekymring for, om de sagkyndige, de har indstillet, vil blive fravalgt i de sager, som DOF påklager.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har stillet spørgsmål til kriterierne for udvælgelse af indstillingsberettigede organisationer. Ministeriet finder desuden, at andre styrelser i relevante fagministerier samt universiteterne bør nævnes i § 3. I forhold til sager efter lov om miljø- og genteknologi foreslås konkret, at ændre ”Fødevarestyrelsen” til ”myndigheder under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri” eller ”Fødevarestyrelsen og Plantedirektoratet”.

Foreningen af Danske Grus- og Stenindustrier og Landsforeningen af Gylleramte har fremsat ønske om at blive indstillingsberettiget i sager om miljøskade. Foreningen af Danske Grus- og Stenindustrier ønsker endvidere at blive indstillingsberettiget efter havmiljøloven.

Dansk Land- og Strandjagt finder ikke, at de foreslåede grønne organisationer bør være medlemmer af nævnet.

Dansk Skovforening finder ikke, at de grønne organisationers indstillingsret kan begrundes med et ønske om større ligestilling med erhvervsorganisationerne, da der er tale om et ekspertnævn, hvor de sagkyndige ikke repræsenterer de organisationer, der har indstillet dem.

En række organisationer har bemærket, at det nuværende system, hvor de sagkyndige opføres på to lister, og hvor der i hver sag skal deltage lige mange fra hver liste, bør opretholdes. Dette gælder Advokatrådet, DI, Landbrug og Fødevarer, Energi- og Olieforum (EOF) og Foreningen af Rådgivende Ingeniører.

Energi- og Olieforum (EOF) har foreslået, at hvis der kun skal være en liste, bør formanden have pligt til at udpege sagkyndige indstillet af mindst to forskellige organisationer.

Økonomi- og Erhvervsministeriet ser ikke behov for, at der er en liste i stedet for to, og hvis forslaget om en liste opretholdes, er der behov for opmærksomhed på at sikre, at der i alle sager med betydning for erhvervslivet udpeges både sagkyndige med miljøfaglig og erhvervsfaglig viden.

Miljøministeriet skal med hensyn til kriterier for indstillingsberettigelsen bemærke, at lovforslagene for så vidt angår erhvervsorganisationernes indstillingsret viderefører de gældende regler, således at det fortsat er de samme organisationer, der har indstillingsret (med de ændringer, der følger af organisationernes egne ændringer). Der er ikke kommet nye oplysninger, som begrundet en ændring heri.

Fsva. sager om miljøskade er det dog foreslået, at Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere og Danmarks Rederiforening kan indstille sagkyndige til nævnet. Dette skal ses i sammenhæng med forslaget om at indføje Natur- og miljøklagenævnet med den sagkyndige sammensætning af nævnet, som klageinstans for afgørelser om miljøskader efter naturbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven, Tøndermarskloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, vandløbsloven og råstofloven. Da sager efter disse love ikke hidtil har været afgjort i Miljøklagenævnet, er der et særligt behov for at supplere listen over indstillingsberettigede organisationer på disse områder.

For så vidt angår miljøorganisationerne, er der taget udgangspunkt i Det Grønne Kontaktudvalg og på den baggrund udvalgt de miljøorganisationer, der vurderes at være mest centrale og dækkende. Det bemærkes i øvrigt, at foreningerne ikke bliver medlemmer af nævnet.

For så vidt angår myndighedernes supplerende indstillingsret er andre relevante fagministerier og styrelser givet indstillingsret i de konkrete sagstyper, hvor det er relevant. Det findes ikke relevant generelt at give universiteterne indstillingsret, men de indstillede sagkyndige kan naturligvis meget vel være ansatte på universiteterne. For så vidt angår lov om miljø og genteknologi er Fødevarestyrelsen ændret til "Fødevarestyrelsen og Plantedirektoratet", så også Plantedirektoratet kan indstille sagkyndige.

Med hensyn til spørgsmålet om inhabilitet i sager, som den pågældende organisation har påklaget, er det præciseret i lovforslagets bemærkninger, at selve det forhold, at en sagkyndig er indstillet af den organisation, der har påklaget afgørelsen, eller er almindeligt medlem af den pågældende organisation, ikke i sig selv gør vedkommende inhabil, da den sagkyndige ikke repræsenterer organisationen. Dette svarer til, hvad der antages at gælde i dag. Det forudsættes som hidtil, at organisationerne ikke indstiller personer, som er centralt placeret i organisationen. Dette skal sikre, at de sagkyndige medlemmer også reelt fungerer som sagkyndige og ikke som interesserepræsentanter. I øvrigt gælder forvaltningslovens habilitetsregler naturligvis.

For så vidt angår spørgsmålet om en eller to lister bemærkes, at de sagkyndige, hverken i Miljøklagenævnet i dag eller i det foreslåede nye Natur- og Miljøklagenævn skal repræsentere de organisationer (eller myndigheder), der har indstillet dem, og at der ikke er tale om et paritetisk nævn, men et ekspertnævn. Dette princip understreges ved forslaget om, at alle sagkyndige opføres på én liste, og at formanden skal udvælge sagkyndige med de ekspertiser, der er behov for i den enkelte sag i stedet for det hidtidige krav om, at der skal deltage lige mange sagkyndige fra gruppen med produktionsteknisk ekspertise og fra gruppen med miljø- og kommunalfaglig ekspertise. Det er dog samtidig tilkendegivet i bemærkningerne, at det forventes, at der i langt de fleste sager, som skal afgøres med medvirken af sagkyndige, vil være behov for mindst en, der har sagkundskab i erhvervsøkonomisk og produktionsteknisk henseende, og en, der har miljøfaglig sagkundskab. Men hvis konkrete sager undtagelsesvis kun medfører behov for ekspertise fra den ene af grupperne, eller der f.eks. også er behov for en sagkyndig med kendskab til kommunale forhold, bør formanden have mulighed for at sammensætte nævnet på den fagligt set mest hensigtsmæssige måde i forhold til den enkelte sag. Herunder bør han også, hvis der er behov for det, have mulighed for f.eks. at udpege to sagkyndige med forskellige virksomhedsrelaterede ekspertiser og en med miljøfaglig ekspertise eller omvendt. Der er derfor ikke foretaget ændringer i lovforslaget på dette punkt.

Ad. 4. Formandskompetence og visitationsudvalg

Dansk Industri tilkendegiver, at det bør drøftes, om det er hensigtsmæssigt, at så mange sager afgøres uden den tilsigtede nævnsbehandling og henviser i den forbindelse til Oliebranchens høringssvar. Oliebranchen v. Energi- og Olieforum (EOF) finder, at det er uhensigtsmæssigt, hvis formanden får bemyndigelse til at afgøre ”ukomplicerede sager og sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering” uden først at inddrage visitationsudvalg, og at det bør sikres, at visitationsudvalg får beføjelser til at fastlægge praksis for udvælgelse af sager egnet til formandsafgørelse.

Dansk Skovforening finder det positivt, at der fortsat er hjemmel til, at flertallet af afgørelserne kan træffes som formandsafgørelser

Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI) finder, at det forhold, at formanden kan afgøre ikke-principielle og ikke-større sager kan bidrage til effektivisering af nævnets arbejde.

Landbrug og Fødevarer påpeger, at lovforslaget lægger op til øget formandskompetence, og at det er vigtigt, at der sker en nøje afvejning af en effektiv og hurtig sagsbehandling og hensynet til erhvervslivets og borgerens retssikkerhed. Landbrug og Fødevarer forventer ikke en ændring af balancen mellem formandsafgørelser og nævnsafgørelser. Landbrug og Fødevarer foreslår, at det præciseres, at der ikke skal være mulighed for, at formanden kan træffe afgørelse i principielle sager med efterfølgende orientering af visitationsudvalget og opfordrer til, at der skabes klarhed over konsekvenserne af en formandsafgørelse, som visitationsudvalget efterfølgende vurderer, burde have været underlagt nævnsbehandling, herunder om sagen genoptages til nævnsbehandling.

Efter lovforslaget kan formanden træffe afgørelse i sager, der ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, og i sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering. Formanden oplyser visitationsudvalg, henholdsvis de af Folketinget og Højesteret udpegede medlemmer af nævnet, om indkomne klager og om, hvilke sager der er udtaget til afgørelse af formanden. Ved ukomplicerede sager samt sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering, kan orienteringen ske, efter at sagen er afgjort.

Dvs. at formanden også kan træffe afgørelser i spørgsmål af større eller principiel betydning – men kun hvis der er tale om afgørelser, som alene beror på en juridisk vurdering – og i disse sager kan afgørelsen træffes uden forudgående orientering af visitationsudvalget henholdsvis de af Folketinget og Højesteret udpegede medlemmer af nævnet.

Sager, som indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning, og som ikke udelukkende beror på en juridisk vurdering, skal altid træffes af nævnet, uanset om sagen er kompliceret eller ej.

Også komplicerede sager, som indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning kan efter lovforslaget afgøres af formanden uden forudgående orientering af nævnet - men kun, hvis der er tale om sager, hvis afgørelse alene beror på en juridisk vurdering. I komplicerede sager, hvis afgørelse ikke alene beror på en juridisk vurdering, kan formanden ikke træffe afgørelse uden forudgående orientering af visitationsudvalget, og formanden kan kun træffe afgørelse i denne type sager, hvis der er tale om sager, der ikke indeholder spørgsmål af større eller principiel betydning.

Forslaget til reglerne om formandskompetence og om forudgående henholdsvis efterfølgende orientering af visitationsudvalgene er udtryk for en afvejning af hensynet til en effektiv tilrettelæggelse af nævnets arbejde, herunder ønsket om nedbringelse af sagsbehandlingstiderne og hensynet til erhvervslivets og borgernes retssikkerhed.

I lovforslagets bemærkninger er foretaget en præcisering af, hvornår der er tale om ”ukomplicerede sager”, som kan afgøres uden forudgående orientering af visitationsudvalget.

Ukomplicerede sager omfatter bl.a. sager, der vedrører simple spørgsmål, som kan afgøres på det foreliggende grundlag uden høring m.v. af parter eller myndigheder. Ukomplicerede sager kan i princippet forekomme inden for alle sagskategorier, men er oftest forekommende i to sagskategorier, nemlig 1) formalitetsafvisninger (klageberettigelse, klagefrist, klagetema uden for nævnets kompetence, f.eks. manglende retlige spørgsmål) og 2) de sager, der hedder retlige klager efter planloven, dvs. bl.a. kommunens afgørelser om dispensation/afslag på dispensation fra lokalplaner (sager der dog også kan være komplicerede, men som oftest ikke er det). Det er karakteristisk for de sager, der falder inden for denne kategori, at de er tilstrækkeligt oplyst i form af klagen og indsendt dokumentation og/eller at manglende oplysninger

kan indhentes f.eks. telefonisk, via nettet mv. Der er altså ikke partshøringspligt efter forvaltningsloven.

I lovforslagets bemærkninger er det endvidere præciseret, at hvis formanden efter reglen i stk. 3 har afgjort en sag, før orienteringen af visitationsudvalg, henholdsvis højesteretsdommerne og de læge medlemmer af nævnet, er afgørelsen endelig, og sagen vil ikke kunne kræves genoptaget med krav om fuld nævnbehandlings, hverken af klager eller af visitationsudvalg, henholdsvis højesteretsdommerne og de læge medlemmer.

Hørings svarene har ikke i øvrigt givet anledning til ændring af lovforslaget.

Dansk Skovforening ser gerne – såfremt stedfortræderne (viceformændene) tiltænkes samme rettigheder som formanden, (herunder også retten til at foretage visitation) at dette fremgår af lovtæksten og ikke blot som en sætning i lovbemærkningerne – i lovtæksten anføres at det er Formanden, der kan foretage visitation.

Det har ved udformningen af lovforslaget været hensigten, at formanden og alle stedfortræder i alle spørgsmål skulle have de samme rettigheder om kompetencer som formanden. Dette er præciseret i lovforslaget.

Herudover vil der i forretningsordenen blive fastsat bestemmelser om delegation af formandskompetence til medarbejdere i klagenævnets sekretariat.

Landbrug og Fødevarer har bemærket, at visitationsordningen bør sikres ved en passende mødefrekvens og behørig underretning af udvalget.

Miljøministeriet skal med hensyn til de nærmere rammer for visitationsordningen bemærke, at der vil blive fastsat regler herom i nævnets forretningsorden. Det skal dog bemærkes, at orienteringen af de nuværende visitationsudvalg under Miljøklagenævnet sker skriftligt og ikke på møder. Der er ikke foretaget ændringer af lovforslaget på dette punkt.

Ad 5. Øvrige emner

Dansk Ornitologisk Forening har foreslået, at der sikres fuld offentlighed vedrørende afgørelserne, f.eks. at alle afgørelser offentliggøres på nævnets hjemmeside.

Danske Advokater ønsker, at det bliver præciseret i lovtæksten eller bemærkningerne, at et eventuelt mindretals begrundelse også vil fremgå af afgørelserne, og at det vil blive reguleret i forretningsordenen.

Miljøministeriet skal bemærke, at det vil indgå i overvejelserne i forbindelse med det efterfølgende arbejde med forretningsorden mv.

Der er ikke foretaget ændringer af lovforslaget på dette punkt

